

ИНТЕГРАТИВНА КОМПЛЕКСНОСТ НА ГЛАСОПОДАВАТЕЛИТЕ ПРИ АРГУМЕНТИРАНЕ ПОЗИЦИЯТА ИМ ЗА ПОЛИТИЧЕСКИ ИЗБОР

Антоанета Русинова-Христова

The article presents an investigation of the integrative complexity level in the process of voter's argumentation. The integrative complexity is analysed as a level of differentiation and integration in the process of verbalized thinking and reflects individual differences. The sample includes 219 high students distinguished in relation to participation in political election, place of residence and political orientation. The basic tendency is toward low level of integrative complexity in the argumentation process. The participation in political elections premises more arguments for its support. The investigated persons from Sofia have higher level of integrative complexity than those living in other big towns; in the same proportion are the scores between the persons with political orientation and those without it.

Теоретична постановка

Понятие за интегративна комплексност

Интересът от страна на тези, които отразяват и анализират понастоящем политическия живот, е насочен главно към посланията, които отправят политиките относно актуалните проблеми на деня и формирането на обществено мнение. Вниманието е привлечено силно към това какво се казва и какъв е резултатът от възприетата информация, като се обръща малко внимание върху процеса на взимане на решение (индивидуално и групово) от политическия елит и върху начина на мислене на хората, които възприемат тези решения. Например пренебрегват се въпроси като: Дали тези, които правят политиката, са толерантни към различни гледни точки? До каква степен позицията им е резултат от водещи основни принципи или мисленето им върху проблемите е основано на личния опит и специфичния случай? Съществуват ли различия в начина, по който протича мисловният процес между различните групи хора, които дават своя политически вот?

Много неща могат да се научат, ако политическите послания и формирането на общественото мнение се разгледат от гледната точка на стила на раз-

съждение, мотивиране, обяснение — понятия, които се включват в парадигмата за когнитивната комплексност. Психологичната теория разглежда понятието „комплексност“ по различни начини. От една страна, то може да бъде разбирано като някои характеристики или мрежа от характеристики на средата, които формират стимулна конфигурация (Dunham, Guilford, Hoepfner, 1968; Strufert, Driver, Haun, 1967). От друга страна, „комплексността“ се схваща като когнитивна (личностова) характеристика на субекта, който отговаря на стимулите от средата (Crocket, 1965; Harvey, Hunt, Schroder, 1961; Streufert, 1966). В този случай комплексността не е функция на стимула, а се проявява и измерва в отговора на изследваното лице спрямо определена стимулация. Необходимо е да се има предвид, че всички, които изследват комплексността, подчертават интереса си към структурата на стимулната среда и човешката когниция, а не към когнитивното съдържание. Това уточнение е много важно във връзка с точното дефиниране обекта на изследване и ограничаване на възможността за манипулация на резултатите.

Подходите към анализиране на разглежданото понятие могат да бъдат различни. Например изследва се комплексността на отговори от гледна точка на индивидуалните различия в личностовата структура; анализира се стимулната комплексност в контекста на търсене на ефектите от средата; или се изучава взаимодействието между личностовите и стимулните променливи като израз на комплексност. Гледната точка, която е във фокуса на настоящото изследване, много повече попада в групата на анализа на индивидуалните различия, въпреки че и другите аспекти не са пренебрегнати.

Две класически психологични теории служат за база в развитие разбирането на комплексността. Формулата на Левин, в която поведението се дефинира като функция на личността и средата, дава детерминантите на понятието. Последното е извлечено от теорията на Кели за личностните конструкти (Kelly, 1955). Основното понятие в теорията на Кели — „конструкт“, се определя като „субективно средство, конструирано от самия човек, проверено в практиката, което му помага да възприема и разбира обкръжаващата го действителност, да прогнозира и оценява събитията... Това е и начин на поведение, и канал на движение и форма на отношения“ (Франселла, Баннистер, 1987). Конструктът в теорията на Кели обхваща практически усвоените от човека, проверени в реалната дейност начини за диференциация на обектите. Именно въвеждането на разбирането за дискриминантното възприятие дава основа на разработване на понятието за концептуално-интегративната комплексност. Най-общо тя попада в рамките на подхода за изследване на когнитивните стилове.

Теорията за интегративната комплексност се разработва, за да обясни индивидуалните разлики при използването на когнитивните правила, чрез които хората анализират входяща информация и взимат решение. Теорията разглежда две основни променливи: диференциация и интеграция. Диференциацията се отнася до разграничаването на различни дименсии на проблем, които се взимат предвид при интерпретация на събития. Тя е предпоставка за интеграция. Последната зависи от това дали различните аспекти, гледни точки или характеристики на проблема се разглеждат изолирано (ниска интеграция) или посредством различни модели на взаимоотношения (висока интеграция). Те-